

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН (ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ)
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ДОНЕЦЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради ДонДУВС
від 15.08.2025 року
протокол № 18

ВВЕДЕНО В ДІЮ

наказом ДонДУВС
від 15.08.2025 року, № 426

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про вибір навчальних дисциплін (освітніх компонентів) здобувачами вищої освіти у Донецькому державному університеті внутрішніх справ (далі – Положення) розроблене відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу в Донецькому державному університеті внутрішніх справ з метою конкретизації процедури вибору та подальшого вивчення навчальних дисциплін (освітніх компонентів) із блоку навчальних дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра, які здобувають освіту за рахунок коштів державного бюджету або за рахунок коштів фізичних та/або юридичних осіб у Донецькому державному університеті внутрішніх справ (далі – Університет).

1.2. Положення визначає процедуру формування переліку, обрання та подальшого вивчення здобувачами вищої освіти Університету (далі – Здобувачі) вибіркового навчальних дисциплін (освітніх компонентів) у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, здійснення контролю за результатами навчання за обраними навчальними дисциплінами (освітніми компонентами).

1.3. Для конкретизації планування та організації освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який формується на підставі навчального плану відповідної спеціальності за певним рівнем вищої освіти та затвердженого переліку вибіркового навчальних дисциплін (освітніх компонентів). До переліку навчальних дисциплін (освітніх компонентів) робочого навчального плану входять обов'язкові навчальні дисципліни (освітні компоненти) та вибірково навчальні дисципліни (освітні компоненти) вільного вибору, які Здобувачі обирають самостійно.

1.4. Навчальні дисципліни за вибором Здобувача – це дисципліни, які вводяться відповідними кафедрами Університету з метою задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб Здобувачів, посилення їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці, ефективного використання можливостей Університету тощо.

1.5. Процедура обрання вибіркового навчальних дисциплін має відповідати принципам альтернативності (кафедрами пропонується не менше двох приблизно рівноцінних альтернатив на кожну позицію вибору), змагальності (Здобувач здійснює вибір після проведення презентацій вибіркового навчальних дисциплін кафедрами Університету та академічної відповідальності (недопущення нав'язування Здобувачеві певних вибіркового освітніх компонентів в інтересах кафедр).

1.6. Вибіркова частина навчального плану має становити не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для кожного рівня вищої освіти від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для певного рівня вищої освіти (п. 15 ч. 1 ст. 62 Закону України «Про вищу освіту»)-

1.7. Порядок обрання вибіркового навчальних дисциплін здобувачами ступеня доктора філософії визначається Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Університеті.

2. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН (ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ) ЗДОБУВАЧА

2.1. Формування варіативної складової освітньої програми (далі – ОП) здійснюється гарантом відповідної освітньої програми з урахуванням мети, очікуваних результатів навчання та освітніх потреб Здобувачів, які зазначено в ОП. Пропозиції щодо формування переліку вибірових навчальних дисциплін (освітніх компонентів) можуть надавати всі кафедри Університету за умови наявності відповідного кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності кафедри задовольнити потреби Здобувачів для створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за обраними спеціальностями.

2.2. Перелік вибірових навчальних дисциплін (освітніх компонентів) пропонується за пропозиціями наданих кафедрами. Гарант освітньої програми оформлює запропоновані навчальні дисципліни (освітні компоненти) у Каталог вибірових навчальних дисциплін (освітніх компонентів), згідно наведеного зразка (Додаток 1), при цьому гарант залишає за собою право видозмінювати форму каталогу.

У каталозі вибірових навчальних дисциплін (освітніх компонентів) обов'язково зазначається обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС, мета, завдання та її зміст.

Відповідно до ч.15 п.1 ст. 62 Закону України «Про вищу освіту» Здобувач має право вибору навчальних дисциплін з переліку вибірових навчальних дисциплін інших рівнів вищої освіти та спеціальностей.

Завідувачі відповідних кафедр, що пропонують вибірові навчальні дисципліни, після їх обрання, забезпечують підготовку робочих програм навчальних дисциплін, силабусів, методичних та організаційних матеріалів, необхідних для вивчення вибірових навчальних дисциплін.

За загальним правилом Каталог вибірових навчальних дисциплін (освітніх компонентів) формується:

до 20 січня – для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

до 01 жовтня – для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Інформування Здобувачів про порядок вибору навчальних дисциплін, ознайомлення з анотованим змістом вибірових дисциплін, консультування щодо вибору навчальних дисциплін, зустрічі з розробниками вибірових дисциплін здійснює директор інституту/декан факультету спільно з кафедрами.

2.4. Етапи запису на вибірові навчальні дисципліни:

I етап: ознайомлення з переліком та анотаціями вибірових навчальних дисциплін, проведення презентацій вибірових освітніх компонентів кафедрами Університету;

II етап: вибір та запис на відповідні вибірові навчальні дисципліни;

III етап: після обробки заяв та/або результатів заповнення електронної форми директором інституту/деканом факультету приймається рішення щодо дисциплін, які будуть викладатися у наступному навчальному році. Формування навчальних взводів/навчальних груп відбувається відповідно до Положення про

планування та облік навантаження науково-педагогічних працівників в Університеті.

2.5. Вибір навчальних дисциплін Здобувачами здійснюється у встановлені цим Положенням терміни в письмовій (заява) (Додаток 2) та/або електронній формах (Google-форма тощо) за допомогою представників інституту/факультету.

Здобувач несе відповідальність за своєчасне формування та зміст вибіркової частини свого індивідуального навчального плану.

Електрону форму вибору формують представники інституту/факультету після отримання від гарантів затверджених каталогів вибірових навчальних дисциплін.

2.6. Вибір навчальних дисциплін відбувається щорічно:

здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – до 10 лютого поточного навчального року на наступний навчальний рік;

здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти – до 01 листопада поточного навчального року на весь період навчання.

2.7. У разі якщо вивчення вибірових навчальних дисциплін припадає на 1-й рік навчання, ознайомлення з ними та їх вибір відбувається на протязі 10 днів з початку навчання (1-й семестр навчального року, установча сесія, табірний збір тощо). Також Здобувач може, за власним бажанням, здійснити вибір на весь період навчання, в подальшому при необхідності внесення змін до своєї сформованої освітньої траєкторії має право здійснити коригування індивідуального навчального плану шляхом зміни попередньо вибраних ним навчальних дисциплін у загальному порядку, що викладений у цьому Положенні.

2.8. Для заочної форми здобуття освіти за бажанням Здобувача ознайомлення може відбуватися за допомогою електронних ресурсів шляхом надсилання інститутом/факультетом необхідної інформації на його електронну скриньку.

2.9. Здобувач, який з поважної причини не сформував Індивідуальний навчальний план, має право протягом першого робочого тижня після того, як він приступив до навчання, вибрати навчальні дисципліни із числа тих вибірових, для яких сформувалися навчальні взводи/навчальні групи.

2.10. Якщо для вивчення окремої вибіркової навчальної дисципліни не сформувався навчальний взвод/навчальна група, інститут/факультет доводить до відома Здобувачів назву навчальної дисципліни, яка не буде вивчатись. Після цього Здобувач протягом трьох днів має обрати іншу навчальну дисципліну, з якої сформувалась кількісно достатній навчальний взвод/навчальна група Здобувачів.

2.11. Директором інституту/деканом факультету подається інформація про обрані вибірові навчальні дисципліни до відділу організації освітнього процесу (для розробки робочих навчальних планів) та відповідних кафедр (для врахування інформації при розрахунку навчального навантаження):

до 01 березня – для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

до 05 листопада – для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

2.12. Видання наказу ректора Університету щодо формування навчальних взводів/навчальних груп для вивчення вибірових навчальних дисциплін завершується щороку:

до 20 березня – для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

до 30 грудня – для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

2.13. Здобувач в односторонньому порядку не може відмовитись від обраного і затвердженого переліку вибірових навчальних дисциплін.

Самочинна відмова від вивчення навчальної дисципліни (невідвідування занять з обраної навчальної дисципліни) тягне за собою академічну заборгованість.

3. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Положення набуває чинності з моменту його введення в дію наказом ректора Університету.

3.2. Зміни і доповнення до Положення вносяться та затверджуються Вченою радою Університету в тому ж порядку, що й саме Положення.

Зразок каталогу вибіркових навчальних дисциплін кафедри

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**КАТАЛОГ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
(ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ)**

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 081 Право

галузі знань 08 Право

кваліфікація: бакалавр права

денної/заочної форми здобуття освіти

Каталог вибірових навчальних дисциплін (освітніх компонентів). В інформаційному виданні подано анотований перелік вибірових навчальних дисциплін (освітніх компонентів), які пропонуються для включення в освітньо-професійну програму підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право кваліфікація: бакалавр права.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гарант освітньої програми

(підпис)

(ПІБ)

«__» _____ 20__ р.

ДО УВАГИ КОРИСТУВАЧІВ КАТАЛОГУ

Після ознайомлення із каталогом та змістом анотацій із запропонованих навчальних дисциплін (освітніх компонентів) Здобувач повинен обрати*:

- ☐ навчальну дисципліну в 3-му семестрі (☐ кредитів)
- ☐ навчальну дисципліну в 4-му семестрі (☐ кредитів)
- ☐ навчальну дисципліну в 5-му семестрі (☐ кредитів)
- ☐ навчальну дисципліну в 6-му семестрі (☐ кредитів)
- ☐ навчальну дисципліну в 7-му семестрі (☐ кредитів)
- ☐ навчальну дисципліну в 8-му семестрі (☐ кредитів)

** згідно зі змістом освітньо-професійної програми відповідної спеціальності*

За період навчання Здобувач повинен обрати не менше кредитів

Вибір здійснюється у письмовій та/або електронній формі

Приклад

ЗМІСТ

3 семестр

ВК 1

1. Ораторське мистецтво (викладач _____)
2. Судова риторика (викладач _____)
3. Ділове спілкування (викладач _____)
4. Критичне мислення (викладач _____)
5. Управлінська риторика (викладач _____)

Обирається одна навчальна дисципліна із запропонованих

Кількість навчальних дисциплін (освітніх компонентів) може бути змінено за рішенням кафедр, які пропонують вибіркові навчальні дисципліни (освітні компоненти) за погодженням із гарантом освітньої програми

4 семестр

ВК 2

1. Юридична психологія (викладач _____)
2. Соціальна психологія (викладач _____)
3. Кримінальна психологія (викладач _____)
4. Психологія судового процесу (викладач _____)
5. Психологія особистості (викладач _____)

Обирається одна навчальна дисципліна із запропонованих

Кількість навчальних дисциплін (освітніх компонентів) може бути змінено за рішенням кафедр, які пропонують вибіркові навчальні дисципліни (освітні компоненти) за погодженням із гарантом освітньої програми

Тощо

АНОТАЦІЯ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН (ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ)

**Форму та структуру анотацій може бути змінено за рішенням кафедр, які пропонують вибіркові навчальні дисципліни (освітні компоненти) за погодженням із гарантом освітньої програми*

3 семестр

ВК 1

Надається анотація до всіх запропонованих навчальних дисциплін (освітніх компонентів) для вибору. Наприклад,

*Назва навчальної дисципліни: **Ораторське мистецтво***

Викладач: _____

Опис змісту навчальної дисципліни: Роль ораторського мистецтва у професійній діяльності юриста. Предмет і закони ораторського мистецтва. Види красномовства та сфери його застосування. Сутність та проблеми взаємодії оратора та аудиторії. Стратегія і тактика оратора. Підготовка виступу. Доказ у публічному виступі. Культура мови. Техніка мовлення. Полеміка.

*Назва навчальної дисципліни: **Судова риторика***

Викладач: _____

Опис змісту навчальної дисципліни: Сутність і зміст риторичних законів як системи. Виступи учасників судочинства в процесі розгляду кримінальних, цивільних чи адміністративних справ. Судові дебати. Загальна характеристика судової промови. Підготовка судової промови. Мистецтво доведення у змагальному судовому процесі. Обвинувальна промова прокурора. Захисна промова адвоката.

Зразок заяви Здобувача вищої освіти

**Директору інституту/декану
факультету**

здобувача вищої освіти ____ курсу
денної/заочної форми
здобуття освіти
спеціальності _____

(П.І.Б.)

ЗАЯВА

Прошу включити в мій індивідуальний навчальний план на 20__ – 20__
навчальний рік такі вибіркові навчальні дисципліни (освітні компоненти):

____-й семестр

1. _____
2. _____
3. _____

____-й семестр

4. _____
5. _____
6. _____

(дата)

(підпис)